

SXEDIO.49K

20.10.1915: ΑΠΟΤΥΓΧΑΝΕΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΟΥ ΡΟΝΑΛΝΤ ΜΠΑΡΡΟΥΣ ΠΟΥ ΕΤΟΙΜΑΣΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΘΑ ΔΡΟΥΣΑΝ ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ

Ο βρετανός αξιωματούχος Ρόναλντ Μπάρρους, φίλος του πρώην Έλληνα πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου, στα απομνημονεύματά του αναφέρθηκε σε έκταση στα παρασκήνια της προσφοράς της Βρετανίας για παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα με αντάλλαγμα να βγει η Αθήνα στον πόλεμο.

Τα απομνημονεύματα δημοσιεύθηκαν το **1924**, δέκα σχεδόν χρόνια μετά που είχε γίνει η προσφορά (Ελευθερία **6** Δεκεμβρίου **1924**).

Ανέφερε ο Μπάρρους:

ΤΕΤΑΡΤΗ **13** ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ **1915**: " ... Ο κ Μπόνναμ Κάρτερ (ιδιαιτέρος γραμματέας του πρωθυπουργού) υποσχέθηκε τηλεφωνικώς να μας δώσει συνέντευξη το απόγευμα και να διαβιβάσει τις υποδείξεις μας στον πρωθυπουργό.

Προτού μεταβούμε στη Βουλή των Κοινοτήτων, το απόγευμα προς συνάντηση του, σκεφθήκαμε σε τι έπρεπε να συνίστανται οι εισηγήσεις μας.

Εκτός και υπεράνω της γενικής μας επιμονής για την ανάγκη αποστολής μεγάλων δυνάμεων στα Βαλκάνια, εισηγήθηκα, και ο κ. Σήτον Γουώστον επιδοκίμασε, σχέδιο διέγερσης της δημόσιας κοινής γνώμης στην Ελλάδα.

Ο Κυβερνήτης της Κύπρου θα λάμβανε οδηγίες να γνωστοποιήσει στον Αρχιεπίσκοπο και τα ελληνικά μέλη του νομοθετικού σώματος της νήσου ότι είμαστε έτοιμοι να δώσουμε αμέσως την Κύπρο στην Ελλάδα, και να εγγυηθούμε επί μια δεκαετία για τα κτηθέντα εδάφη από την Ελλάδα σύμφωνα με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου, υπό τον όρο να εισέλθει αμέσως η Ελλάδα στον πόλεμο παρά το πλευρό μας.

Ο κυβερνήτης θα λάμβανε επί πλέον οδηγίες να διευκολύνει άμεσα ταξίδι του Αρχιεπισκόπου και των φίλων του στην Αθήνα για να προβούν σε έκκληση προ τον βασιλέα και το κοινοβούλιο δηλώνοντας συνάμα ότι προσφορά που έγινε ήδη δεν πρόκειται να επαναληφθεί.

Επίσης ο βρετανός πρεσβευτής στην Αθήνα θα λάμβανε οδηγίες να συμβουλευθεί σε όλα τον κ. Βενιζέλο και να εξασφαλίσει τη δημοσίευση της προσφοράς μας στον τύπο προτού η Κυβέρνηση είναι σε θέση να δώσει την απάντηση της...

Τις εισηγήσεις αυτές κάναμε το απόγευμα στον Μπόναμ Κάρτερ, στη Βουλή των Κοινοτήτων.

Τις δέχθηκε ευμενώς, υποσχέθηκε να τις ανακοινώσει αμέσως στον πρωθυπουργό και προσφέρθηκε να μας προετοιμάσει συνέντευξη με τον Λόρδο Ρόμπερτ Σέσιλ (υφυπουργό των Εξωτερικών) την επομένη, εάν δεν θα ήταν δυνατό να δούμε τον πρωθυπουργό.

ΠΕΜΠΤΗ 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Λάβαμε τηλεφώνημα του ιδιαίτερου γραμματέα του Λόρδου Ρόμπερτ Σέσιλ και λίγο αργότερα, το απόγευμα είχαμε μακρά συνέντευξη με αυτόν (το Λόρδο Σέσιλ) στο γραφείο του στη Βουλή των κοινοτήτων.

Κράτησε πλήρεις σημειώσεις του σχεδίου μου, το οποίο έκαμε σ' αυτό βαθειά εντύπωση και υποσχέθηκε να το φέρει ενώπιον του υπουργικού συμβουλίου.

Αποχώρισα και πήγα αμέσως στο Αθήναιο, κατέστρωσα γραπτώς το σχέδιο και έστειλα επιστολή στην οικία του Λόρδου Σέσιλ με αγγελιαφόρο του Φόρεϊν Οφφισ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Επιστρέφοντας στο Μπήμοντ Εντ σκέφθηκα μερικές περαιτέρω λεπτομέρειες προς εξασφάλιση της διέγερσης της κοινής γνώμης στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπ' όψη το ενδεχόμενο ότι θα παρεμπόδιζε η ελληνική Κυβέρνηση την αποβίβαση του Αρχιεπισκόπου της Κύπρου στην Αθήνα.

Τηλεφώνησα τούτο προς τον κ. Λάκοκ, από του

Χάλμερ Γκρην και πήγα στο Αϊμερσαμ όπου έστειλα επείγουσα επιστολή στον λόρδο Σέσιλ.

Επιστρέφοντας στο Μπήμοντ Εντ βρήκα τηλεφώνημα να μεταβώ στο υπουργείο των Εξωτερικών και να συναντήσω αμέσως τον Λόρδο Σέσιλ.

Πήρα το τραίνο της **6.48** μ.μ και έφθασα στο υπουργείο όπου είχα συνέντευξη μιας ώρας με το Λόρδο Σέσιλ, από τις **8** μέχρι τις **9** νυκτερινής.

Με πληροφόρησε ότι το σχέδιο μου αναφορικά προς την Κύπρο υιοθετήθηκε εξ ολοκλήρου από την Κυβέρνηση και ότι ήδη την ίδια εσπέρα στάλθηκε τηλεγράφημα προς τον Άγγλο πρεσβευτή στην Αθήνα.

Επιθυμούσε όμως να ζητήσει τη γνώμη μου για τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν στην Κύπρο.

Μετά από μακρά συζήτηση συνέταξε ένα τηλεγράφημα προς τον σερ Τζων Κλώζον τον κυβερνήτη της Κύπρου, υπό το πνεύμα που επιθυμούσα και μου το διάβασε.

Επειτα έγραψε στην παρουσία μου σημείωμα προς τον Μπόναρ Λω, ως υπουργό των Αποικιών, όπως αποστέλλει το τηλεγράφημα και απέστειλε τούτο σε αυτόν αμέσως με αγγελιαφόρο.

ΤΡΙΤΗ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Ο Λόρδος Ρόμπερτ Σέσιλ έφθασε ακριβώς στην ώρα η οποία είχε ορισθεί για την ομιλία και έφυγε αμέσως μετά την ανάγνωση του διαγγέλματος του πρωθυπουργού. Είχε όμως τον καιρό καθ' ην στιγμήν κατερχόμαστε τη μεγάλη κλίμακα, να μου πει: "Γνωρίζετε ότι το σχέδιο σας συνάντησε εμπόδιο. Ο Κλώζον διαμαρτυρήθηκε και η διαμαρτυρία του υποστηρίζεται από τα επιτελεία. Στον Αρχιεπίσκοπο δεν λέχθηκε ακόμα τίποτε".

Αμέσως μετά τη λήξη της συνάθροισης μιλήσαμε τον Σήτον Γουάτσον και σπεύσαμε αμέσως αυτός στο Φόρεϊν Οφφισ και εγώ στο υπουργείο των Αποικιών.

Υπήρξα τυχερός να βρω ακόμη τον κ. Ντάβινσον, τον ιδιαίτερο γραμματέα του κ. Μπόναρ Λω. Μου διάβασε το τηλεγράφημα του κ. Κλώζον, ο οποίος δήλωνε ότι θα ήταν δύσκολο να γνωστοποιήσει στη νομιμόφρονα μουσουλμανική μειονότητα ότι γίνεται τέτοια προσφορά και υποδείκνυε ότι ο Αρχιεπίσκοπος

θα έπρεπε να ειδοποιηθεί από την Αθήνα.

Το τηλεγράφημα αυτό επειδή αφορούσε την εξωτερική πολιτική διαβιβάστηκε στον Σερ Εντουαρτ Γκρέϊ και τηλεγραφήθηκε απάντηση, η οποία μου διαβάστηκε, ενέργεια μέχρι νεότερης εντολής.

Ο κ. Ντάβιτσον υπέδειξε ότι πρέπει να μεταβώ στο Φόρεϊν Οφφισ, το οποίο να με στείλει στο Μπόνναρ Λω και άλλους υπουργούς.

Πήγα κατ' ευθείαν στο Ντάουνινγκ Στρήητ αρ. 10 και ρώτησα τον κ. Μπόνναμ Κάρτερ τι μπορούσε να γίνει. Μου είπε ότι θα κάμει παν ό,τι μπορούσε ως προς τον Λόρδο Κριού και άλλους, πιθανώς δε και τον Άρθουρ Μπάλφουρ.

ΤΕΤΑΡΤΗ 20 ΟΚΤΩΒΡΟΥ: Είδα ... και.... αντιλήφθηκα ότι οι υπηρεσίες του υπουργείου των Εξωτερικών ήσαν αγανακτισμένες διότι είχε χαλάσει το σχέδιο και ότι υπεύθυνος για τούτο ήταν προσωπικά ο Γκρέϊ. Εισηγήθήκαμε στον Λόκοκ (τον ιδιαίτερο γραμματέα του Σέσιλ) κατόπιν στον Μπόνναμ Κάρτερ, ότι εάν ο Γκρέϊ επιμένει να παρασύρεται από την επιθυμία του Κλώζον, ο οποίος δεν ήθελε να χάσει την ησυχία του, έπρεπε να τηλεγραφηθεί στον Άγγλο πρεσβευτή στην Αθήνα να ειδοποιήσει τον κ. Βενιζέλο να καλέσει αυτός τον Αρχιεπίσκοπο.

Το απόγευμα τούτο ο Μπόνναμ Κάρτερ μου τηλεφώνησε ότι τούτο έγινε και ότι μπορούσα να ησυχάσω. Το ίδιο απόγευμα, όπως πληροφορήθηκα την επομένη παρά του κ. Γενναδίου, ότι η ελληνική Κυβέρνηση, η οποία είχε πριν από αυτή την προσφορά της Κύπρου από το Σάββατο αρνήθηκε εκ των προτέρων στον Γκρέϊ, η μόνη τύχη αποδοχής της προσφοράς ενέκειτο στην άσκηση πίεσης από την Αθηναϊκή και την Κυπριακή κοινή γνώμη.

Η ανικανότητα του να πραγματοποιεί τις σκέψεις του μετέτρεψε την προσφορά της Κύπρου από καλό σχέδιο σε κακό".